

Saco studentråds studieresa till Helsingfors 2025

Saco studentråds studieresa till Helsingfors 2025

Inledning

Efter pandemin har det blivit tradition att Saco studentråds styrelse åkt på studieresa en gång per verksamhetsår. Styrelsen [2021/2022 åkte till Köpenhamn](#), styrelsen [2022/2023 åkte till Bryssel](#) och styrelsen 2023/2024 åkte till Berlin. Även innan pandemin har Saco studentråds styrelse åkt på studieresor, [2019 även till Helsingfors](#), även om det var andra besök än under 2025 års studieresa. Studieresorna har varit kompetensutvecklande och inkluderat besök där styrelsen fått lära sig mer om fackliga frågor och utbildningsfrågor i andra länder.

Syftet med studieresan var att omvärldsbevaka i frågor relevanta för Saco studentråd och få insikter i hur förutsättningarna är i Finland. Särskilt intressanta frågor var om det finska studiemedelssystemet, finansiering av högre utbildning och förutsättningar för finska universitet och högskolor. Även hur våra finska systerorganisationer, [Akava studenter](#) och [STTK studenter](#), arbetar var särskilt intressant att få mer inblick i.

Styrelsen genomförde även ett ordinarie styrelsemöte under vistelsen i Helsingfors.

Helsingfors som resmål

Helsingfors är Finlands huvudstad. Staden är även Finlands största stad med drygt 650 000 invånare i staden, och cirka 1,5 miljoner invånare i Helsingforsregionen.¹

Utbildningssystemet i Finland skiljer sig en del i jämförelse med Sverige. Med avseende på högre utbildning finns det i Finland universitet och högskolor (Universities of applied sciences). På de sistnämnda är utbildningarna utformade främst efter arbetsmarknadens behov och de har mer praktiskt lagda utbildningar. Universiteten har mer vetenskapligt orienterade utbildningar, och erbjuder forskarutbildning utöver kandidat-

¹ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Helsingfors>

och masterutbildningar. För att bli antagen till masterprogrammen på högskolorna krävs 2 års arbetslivserfarenhet.²

Besöksmål

Helsingfors universitet

Helsingfors universitet är Finlands äldsta och största universitet. Grundat 1640 och med 40 000 studerande och forskare.³ På Helsingfors universitet träffade styrelsen Kai Nordlund, prorektor på Helsingfors universitet. Han är ansvarig för utbildningsfrågor och finansieringsfrågor i universitetsledningen.

På mötet pratade Kai Nordlund om att det var mycket diskussioner i Finland om att få fler akademiker. Finland har en låg andel akademiker i jämförelse med OECD-länderna, och lägst i Norden, med 42,5 procent av 25–64-åringar. Sverige har 49,4 procent akademiker i samma åldersgrupp.⁴ Han berättade även om skillnaden mellan universitet och högskolor (Universities of applied sciences) under mötet. Det är ganska stora skillnader mellan dessa, bland annat när det gäller finansiering, organisationsform och utbildningens forskningsanknytning.

Under mötet fick vi insikt i hur det finska finansieringssystemet av högre utbildning fungerar. I korthet tävlar universiteten mot varandra om en del av

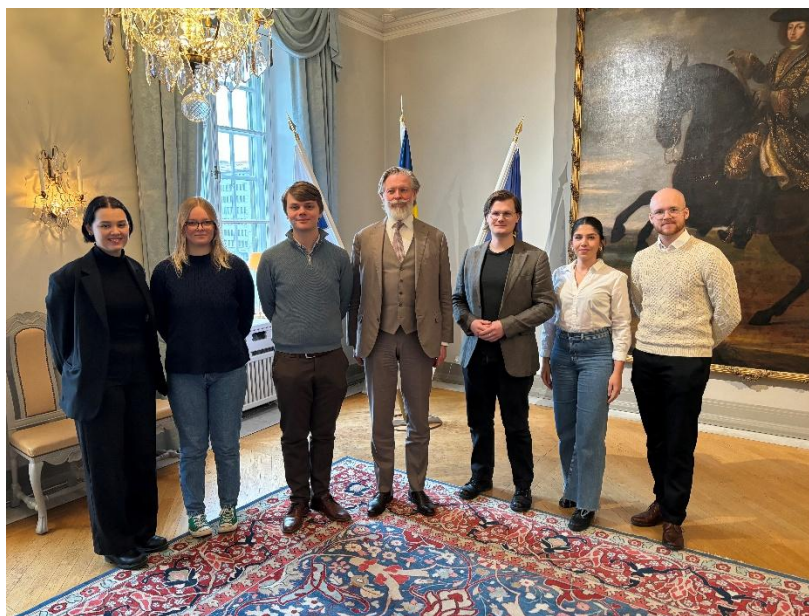
² <https://okm.fi/en/education-system>

³ <https://www.helsinki.fi/sv>

⁴ <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41755&filter=all>

sin finansiering. Ett enskilt universitets prestation är inte det som avgör finansieringen, utan det är hur man förhåller sig till andra universitets prestation. Utöver det finns det flera saker som finansieringen baseras på, bland annat svarsfrekvens på en hälsoenkät till studenter, om studenter tar examen inom utsatt tid och om kandidatstudenter går vidare till att studera på masternivå.

Kai Nordlund pratade också om hur finska staten 2010 ändrade så att universiteten inte längre är statliga ämbetsverk. Intrycket var att reformen gav universiteten lite mer självständighet, och det gjorde det enklare att ha eget kapital. Men begränsningar med avseende på finansiering är fortfarande en stor utmaning för universiteten. De upplever samma typ av urholkning av finansieringen för högre utbildning som vi ser i det svenska systemet.

Sveriges ambassad i Finland

På Sveriges ambassad i Finland fick vi träffa ambassadör Peter Ericsson och några av hans medarbetare. Peter Ericsson har haft flera tjänster på utrikesdepartementet, och bland annat tidigare varit ambassadör i Moskva. En hel del av mötet ägnades åt att prata om försvars- och säkerhetspolitik och Finlands förutsättningar, bland annat vad gäller det ekonomiska läget.

FPA (finska motsvarigheten till Försäkringskassan och CSN)

Folkpensionsanstalten FPA (Kela på finska) är den myndighet i Finland som hanterar socialförsäkringar. FPA har hand om studiemedlet som i Sverige hanteras av CSN, vilket var fokus för mötet. Vi fick även höra en del om bostadsbidraget för studenter i Finland. I Sverige är bostadsbidraget begränsat till de under 28 år med låga inkomster. En stor del av de som erhåller bostadsbidrag är därför studenter. I Sverige administreras bostadsbidraget av Försäkringskassan.

Vi fick en dragning av två tjänstemän på FPA som gick igenom detaljerna i studiemedelssystemet. Det finns många likheter med det svenska systemet, men också väsentliga skillnader. I Finland finns det ett "examensbonussystem" där studenter som tar examen på utsatt tid, eller inom en liten marginal, får en mindre del av studielånet avskrivet. En till skillnad är att studielånedelen i Finland hanteras av privata banker och inte av FPA, något som troligen är anledningen till att räntan på studielån i Finland är mycket högre. Bostadsbidraget i Finland är också mycket högre, och verkar inte vara lika svårt att förutse om man har rätt till som det svenska bostadsbidraget.

STTK Studenter

STTK Studenter är studentorganisationen i den finska motsvarigheten till TCO. Uppdelningen är dock annorlunda då förbunden i STTK har medlemmar som främst har examen från högskolor (Universities of applied sciences). Vi träffade ordföranden från studentorganisationen som är heltidsarvoderad av STTK.

På mötet fick vi höra om STTK:s organisation och deras arbete, men även om deras syn på utbildningspolitiken i Finland och det finska studiemedelssystemet. Vi fick även höra om det politiska läget i Finland, och de utmaningar som deras organisation har med att träffa politiker.

Akava Studenter

Akava Studenter är studentorganisationen i Akava, motsvarigheten till Saco i Finland. De flesta som är medlemmar i deras förbund har studerat på universitet, men vissa medlemmar har studerat på högskola. Under besöket fick vi träffa ordförande och vice ordförande i Akava Studenter. Båda är heltidsarvoderade, där posten som vice ordförande blivit det från och med i år. Vi fick även träffa en utredare på Akava som jobbar med utbildningsfrågor.

Besöket hos Akava var det längsta mötet under studieresan och innebar således att vi hade chansen att prata mycket och ingående om en hel del frågor. Det blev en gedigen inblick i deras organisation och verksamhet. Vi fick även höra en del om det politiska läget i Finland. Samt en del om moderorganisationen Akavas politik, och i synnerhet när det gäller högre utbildning i Finland.

SAMOK & SYL

Under studieresan hann vi träffa SAMOK & SYL på lunchen sista dagen. SAMOK är den nationella studentkårsorganisationen för UAS, och SYL är den nationella studentkårsorganisationen för universitet.

Även om ett lunchmöte inte var ett helt optimalt sätt att träffa dem så fick vi höra fler perspektiv på finsk utbildningspolitik. I synnerhet fick vi höra om studentbostadssituationen i Finland, och förutsättningar för studentinflytande samt hur detta skiljde sig mellan UAS och universitet.

Övriga besök

Flera ledamöter bokade in möten med sina finska systerförbund och träffade de finska fackförbunden för logopeder, naturvetare respektive officerare. Detta var något nytt för denna studieresa i jämförelse med tidigare års, och de som hade egna besök uppskattade att få en inblick i sin professions förutsättningar i grannlandet.

Lärdomar

Vid det här laget har det numera blivit tradition att Saco studentråds styrelse får chansen att åka på studieresa. Studieresan i sig är värdefullt då hela styrelsen får möjligheten att omvärldsbevaka och lära sig nya saker i ett annat land. Det är också en bra möjlighet att fortsätta lagbyggandet i styrelsen, speciellt med tanke på att Saco studentråds kongress också sker på vårkanten.

Att träffa motsvarigheten till CSN bedöms som ett väldigt bra besöksmål. Studenters ekonomi är en av Saco studentråds kärnfrågor och regeringen

har aviserat att man vill utreda studiemedelssystemet. Att då få en inblick i ett annat lands system och dess för- och nackdelar är väldigt värdefullt.

Finland är ganska unikt då det finns två studentfackliga paraplyorganisationer, likt Saco studentråd: Akava Studenter och STTK Studenter. Att få träffa representanter från dessa organisationer är väldigt värdefullt tack vare alla likheter. Det finns fackliga ungdomsorganisationer i många länder och studentorganisationer också, men fackliga studentorganisationer är inte särskilt vanligt. Det var därför väldigt givande att höra hur de arbetar med studentfackligt påverkansarbete, och deras organisatoriska utmaningar.

Medskick till kommande styrelser:

- Fortsätt att genomföra kompetenshöjande insatser gemensamt. Det gynnar vår organisation, både genom att kunskaper ackumuleras inom Saco studentråd, och genom att det utveckla styrelsearbetet.
- Boka in möten med andra länders myndigheter eller motsvarande som har ansvar för studiefinansieringssystemet. Det är ett bra sätt att kunna omvärldsbevaka och utvärdera reformer i andra länder.
- Träffa ungdomsfackliga (eller studentfackliga) centralorganisationer och utbyt erfarenheter. Även om det ofta finns skillnader så är det givande att få inblick i hur våra utländska systerorganisationer jobbar med frågor som är relevanta för oss.
- Om det finns motsvarande fackförbund i landet som besöks, ge styrelseledamöterna chansen att boka in egna möten med sitt motsvarande förbund.

Saco studentråd är Sveriges största studentfackliga centralorganisation och utgör student- och framtidsrösten inom Saco. Studentrådet arbetar med frågor som rör högre utbildning, arbetsmarknad och välfärd.

Vi samlar 120 000 studenter genom våra 17 studentsektioner. Sacoförbundens studentsektioner samlar medlemmar inom nästan alla utbildningar på högskoleorter över hela landet. Medlemmarna är allt från högskolenybjörjare till studerande på forskarutbildningen – morgondagens utförare.